

הר סיני, עשרת הדברות

הר סיני

קדושת התורה, גם בארצות נכר

בפרשת וזאת הברכה נאמר על מתן תורה: "וַיֹּאמֶר ה' מִסִּינִי בָּא וְזָרַח מִשְׁעָרֵי לְמוֹ הוֹפִיעַ מֶהָר פֶּאֶרְן וְאַתָּה מִרְבַּבֶת קֹדֶשׁ מִיָּמִינוּ אֵשׁ דָּת לְמוֹ. אֵף חָבֵב עַמִּים כָּל קֹדְשָׁיו בִּיָּדָךְ וְהֵם תָּכֹן לְרִגְלָךְ יֵשָׁא מִדְּבָרְתֶּיךָ" (דברים לב. ג-ב)

מדוע נתנה התורה במדבר סיני, ומה טעם הופיע השי"ת מהר פארן? יש לומר, גלוי וידוע היה לפני הקב"ה, כי כלל ישראל יגלו לארצות רחוקות, למקומות טמאים שאף האויר שם טמא, לכן ביקש להותיר רושם של קדושה במקומות הללו, כדי שבבוא ישראל שם, תשרה שם הקדושה ויוכלו לעמוד בניסיונות. זאת הסיבה שניתנה התורה בארץ נכריה, כדי להאיר מקומות אלו באור התורה, כך שיוכלו כלל ישראל בגלותם לארצות נכר, לקיים שם את התורה הקדושה. לכן אומר משה רבינו: "ה' מִסִּינִי בָּא.... הוֹפִיעַ מֶהָר פֶּאֶרְן", ושם נתן להם את התורה הקרויה "אֵשׁ דָּת", וזאת מכיון שיהיה זמן בו ישלטו אומות העולם על כלל ישראל. "אֵף חָבֵב עַמִּים", או אז באותו זמן יהיו "כָּל קֹדְשָׁיו בִּיָּדָךְ", עם ישראל ימשיכו לדבוק בהקב"ה ובתורה, ואז כאשר יגאלו "ויהי בישורון מלך", ותהיה לה' המלוכה, "יחד שבטי ישראל", ימשלו בני ישראל לשם ולתהילה. הבעל הטורים מביא כי המילה "מִרְבַּבֶת", מופיעה פעמיים במסורה, פעם אחת בפסוק זה "וְאַתָּה מִרְבַּבֶת קֹדֶשׁ" ופעם נוספת בתהלים (ב. ז) "לֹא אִירָא מִרְבַּבֶת עַם". מכיון שהקב"ה הגיע למקומות אלו וגילה שם את שכינתו, לכן: **לֹא אִירָא מִרְבַּבֶת עַם**.

ספר "ומתוך האור מעמד הר סיני" בשם "אור פני יהושע"

עשרת הדברות

לֹא יִהְיֶה לָּךְ אֱלֹקִים אֲחֵרִים עַל פְּנֵי (שמות כ. ג)

דבר נפלא מובא בספר "בישורון מלך". הטעם שמקדשין בטבעת על ה"אצבע" דוקא, יש לומר, כי עיקר הקידושין הוא שאוסר אותה על כל העולם כהקדש (קידושין ב:), וכן היה בנישואי ישראל להקב"ה כביכול, דכשומר "לֹא יִהְיֶה לָּךְ אֱלֹקִים אֲחֵרִים עַל פְּנֵי", אסר אותם על כל העולם כהקדש, שבני ישראל מקודשים לו יתברך בלבד. והנה איתא במדרש של ר' נחוניא בן הקנה (הובא בילקוט ראובני פרשת בראשית): שיש בידי עשר אצבעות שהם כנגד עשרת הדיברות עי"ש, ולפי זה יוצא דהאצבע שמקדשין בה, כיון שהיא האצבע השניה הרי היא כנגד "לֹא יִהְיֶה לָּךְ אֱלֹקִים". ואתי שפיר שמקדשין בה ואומרים "הרי את מקודשת לי", דהיינו שעל ידי זה אסורה על כל העולם כהקדש, ולזה מסיימין "כדת משה

וישראל". כלומר כמו בנתינת התורה שנאסרו ישראל על כל העולם בדיבור "לֹא יִהְיֶה לָּךְ". והנה הכלה עומדת לצד ימין של החתן וכשהוא נותן לה את הטבעת היא מביאה את האצבע של ידה ימינית והדיבורה של "לֹא יִהְיֶה לָּךְ אֱלֹקִים אֲחֵרִים עַל פְּנֵי", נמצאת בצד ימין של עשרת הדברות, הפלא ופלא!

ספר "להתעורר באהבתך"

שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וְעֵשִׂיתָ כָּל מְלָאכָתְךָ, וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת לֵה' אֱלֹהֶיךָ. (כ. ט. ו.)

התורה אומרת כי "יוֹם הַשְּׁבִיעִי" נועד להיות "לֵה' אֱלֹהֶיךָ", ואילו בפרשת כי תשא (לקמן לא. יד) אומרת התורה: "ושמרתם את השבת כי קדוש היא לכם", וצריך להבין מה פשר הסתירה הזו? הרמ"א (וש"ע או"ח סי' רצ) פסק בשם הירושלמי: ופועלים ובעלי בתים שאינן עוסקים בתורה כל ימי השבוע, יעסקו יותר בתורה בשבת מתלמיד חכם העוסקים בתורה כל ימי השבוע. והת"ח ימשכו יותר בעונג אכילה ושתייה קצת, דהרי הם לא מתענגים כל ימי השבוע. הלכה זו נרמזת בפסוקים אלו. הפסוק בעשרת הדיברות "שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וְעֵשִׂיתָ כָּל מְלָאכָתְךָ", מדבר בבעלי בתים שעוסקים כל ימות השבוע, ואצלם אכן "ויום שבת לֵה' אֱלֹהֶיךָ", עליהם לעסוק בשבת בתורה. לעומת זאת, הפסוקים בפרשה כי תשא, מתיחסים אל תלמידי חכמים שתורתם אומנותם, שהרי נאמר שם (פסוק טו) "שֵׁשֶׁת יָמִים יַעֲשֶׂה מְלָאכָה", היינו המלאכה תיעשה על ידי אחרים. ולכן נאמר "כי קדוש היא לכם", שהרי הם מצווים להרבות מעט יותר בשבת בעונג אכילה ושתייה. רב רובין זצ"ל בספרו "שנים מקרא"

"בין אדם לחבירו" באותיות גדולות ביותר
לֹא תִרְצֹחַ, לֹא תִנָּאֵף, לֹא תִגְנוֹב, לֹא תַעֲנֶה בְרֵעֶךָ עַד שֶׁקָּר

(כ. ג.)

בשם "המבי"ט" שואלים שאלה: הלא עשרת הדיברות מחולקים לשני חלקים. חמישה דיברות בכל אחד משני לוחות הברית, על לוח אחד כתובות המצוות שבין אדם המקום, ובלוח השני כתובות המצוות שבין אדם לחבירו. שואל המבי"ט שאלה: הנה, חמשת הדיברות הראשונים ארוכים ומלאים: "אֲנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים" (כ.ב), כמו כן "לֹא יִהְיֶה לָּךְ" (שם, ג) וכל השאר מרובים בדברים, מדוע, אם כן, כאשר מגיעים אל הלוח השני, כתובים הדיברות בקיצור נמרץ, "לֹא תִרְצֹחַ", וזהו, אין יותר מילים בהקשר למצוה זו, וכך גם הלאה, "לֹא תִנָּאֵף", "לֹא תִגְנוֹב". הדבר תמוה, מדוע אין פרפורציה בין הלוחות,

הלוח הראשון מלא, ולעומתו הלוח השני כמעט ריק, למה הקב"ה עשה ככה? אומר המבי"ט דבר נפלא: כך רצה הקב"ה, שעל הלוח השני יהיו כתובות רק מעט מלים. מדוע? כי אז האותיות של "לא תרצח" ו"לא תגנוב" יהיו יותר גדולות ובולטות יותר, וזהו מה שחפץ הקב"ה, שה"בין אדם לחבירו" יהיה יותר גדול, שיראו אותו טוב! פלאי פלאים.

ספר "יחי ראובן" שמות

חובתו של הבן בכבוד אביו

פְּגַד אֶת אָבִיךָ (דברים ה.טז)

ההלכה קובעת שכאשר כיבוד אב ואם כרוך בהוצאה כספית כלשהי, מוטל חיוב ההוצאה על האב ולא על הבן, כמו שאומר השו"ע (יו"ד ס' רמ): "זה שמאכילו ומשקהו, משל אב ואם, אם יש לו, ואם אין לאב, ויש לבן, כופין אותו וזן אביו כפי מה שהוא יכול, ואם אין לבן, אינו חייב לחזור על הפתחים להאכיל את אביו". אולם למרות זאת, אין הדבר בא להמעט בטירחה שאותה חייב הבן לטרוח בגופו למען אביו, כפי שאנו למדים מן הפסק ההילכתי של רבי חיים סולוביצ'יק זצ"ל רבה של עיר בריסק, לאחד מבני עירו, שבא לשאול בעצתו. היה זה כאשר אותו אדם בא ושאל: האם ההלכה היא שכאשר כיבוד ההורים קשור בהוצאה כספית, חיוב ההוצאה היא על ההורים ולא על הבן? אכן זוהי ההלכה, השיב רבי חיים. אם כן שטח את בעיתו: אבי מתגורר בעיר רחוקה, ואמש נודע לי שהוא חולה ורתוק למיטתו, רוצה אני בכל לבי לנסוע אליו ולסעוד אותו בחוליו, אולם הדרך אליו ארוכה היא, והנסיעה ברכבת עולה סכום כסף רב, שאיני יכול לשלמו. אף לאבי שיחיה אין די כסף לתת לי לשם כך, האם הנני פטור מן הנסיעה לבית אבא? אמת, נענה רבי חיים ואמר לו: לאביך אין די כסף ואתה פטור מנסיעה הכרוכה בהוצאה כספית, אם כן, אל תיסע, לך ברגל.

ספר "ומתוך האור" דברים א'

לא תחמד בית רֵעֶךָ (כ.יד)

אנשים רבים יתמהו על זאת המצוה: איך יהיה אדם שלא יחמוד דבר יפה בלבו, כל מה שנחמד למראה עיניו? כך מיישב בעל "בית הלוי" מבריסק: גם אדם הנמצא בשיא תאותו, והרי רץ כדי למלא את תאותו, ויצרו בוער בקרבו כמו אש, גם לזה יש דבר אחד המפיג לגמרי את כל כוחה של התאווה. הרי זה הפחד, אשר בכוחו להשכיח לגמרי את התאווה. משל למה הדבר דומה, לאדם הרץ להשביע את תאותו, ובדרכו עבר על פני הנהר הקופא, לרגע החלקה רגלו וכמעט נפל על התהום, ברור איפוא, כי באותו רגע בטלה תאותו, שכן הפחד העצום מן הנפילה תפס את כל מחשבתו. כך יסד הקב"ה בטבע האדם, מעט פחד העולה על לב האדם מעביר ממנו את כל כוחות החמדה והתאווה. כאשר באה

התורה והזהירה את האדם שלא לחמוד, אילו היתה לאדם יראה מן האיסור, אפילו קטנה כמו זו אשר חש האדם כשנדמה לו כי הוא נופל לנהר, שוב לא היה חומד כלל. בזה נסתרת טענת החושבים כי יוכלו לתרץ את עצמם בהתגברות יצר הרע עליהם, שכן אילו היה להם מעט יראת ה' היה יצר זה מתבטל ככלום, ואם לא כך היה, הרי יראת ה' מהם והלאה. זהו גם פירוש הפסוק הנמצא בסוף מעמד הר סיני: "ובעבור תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו" (שמות כ. יז). ע"י קורטוב יראה ניצל אדם מיצר הרע והרי הוא בורח מן החטא.

רב רובין זצ"ל בספרו "טללי אורות" שמות א'

הלכה: מאכלי חלב בליל שבועות

כתב הרמ"א (ס' תצד ס"ג): ונוהגים בכמה מקומות לאכול חלב ביום ראשון של שבועות. בפסקי תשובות (אות יא) כתב: יש נוהגין לאכול סעודה של מאכלי חלב בליל שבועות ובסעודת היום אוכלים מאכלי בשר, ויש אומרים שאינו מנהג נכון, כי יש חיוב בשמחת יו"ט גם בליל שבועות, ואין שמחה אלא בבשר, ועכ"פ אף אלו הנוהגים כן יאכלו סעודה חשובה ממיני מטעמים ושתיית יין.

פתגם: האושר של ההתמדה, הוא הצלחה.

"ספר שמחלה"

חקירה: יין בחג: מצוה לשותו, או שהמצוה היא לשמות, והיין הוא רק אמצעי לשמחה (ברכת אברהם פסחים קט, מצות שמחת יו"ט ה: רק אמצעי)
ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: מה חרי האף

שדכן הציע שידוך לאדם, שבתו הגיעה לפרקה, פטרוהו הלה בעקימת אף, ניענע השדכן בראשו ואמר: על זה נאמר: "כי באפס הרגו איש"
ספר חד וחלק חלק ג' (דף צט)

שבת שלום, חג שמח

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, שמחה ג'וזת בת אליז, חיים בן סוזן סולטנה, סשה שלום בן דבורה רחל, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, פייגא אולגה בת ברנה, רינה בת פיבי. לידה קלה לדינה בת זהרה אנריאת.
לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה.

